DE PERNIONIBUS.

THESES

EX

ANATOMIA ET CHIRURGIA

QUAS, Deo juvante, & Præside M. PETRO-MATHURINO BOTENTUIT LANGLOIS, Scholarum Moderatore, antiquo Scholæ Practicæ Professore; tueri conabitur MARCUS-ANNA POISSON, Constantiensis, præclaræ Artium Facultatis in almâ Universitate Parisiensi Magister.

Die Sabbati 27 mensis Maii, anno 1786, à sesqui-secundâ post meridiem ad septimam,

PARISIIS,

IN REGIIS CHIRURGORUM SCHOLIS:

PRO ACTU PUBLICO,

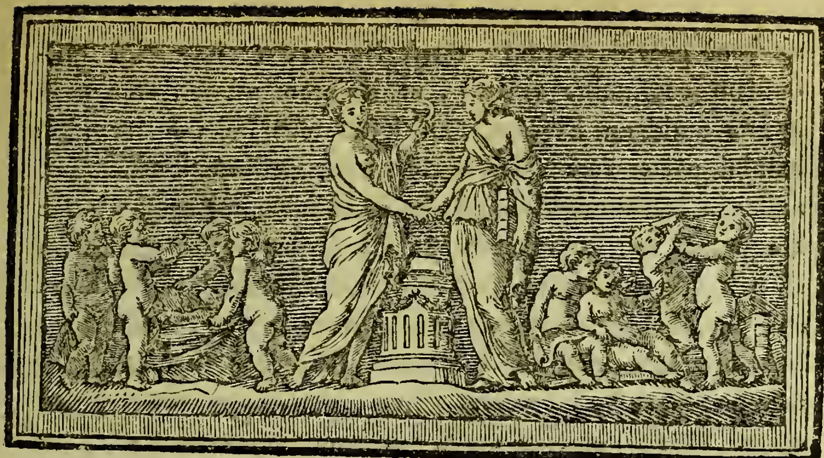
ET

MAGISTERII LAUREA.

Typis MICHAELIS LAMBERT, Regii Chirurgiæ Collegii, necnon Academiæ Typographi, viâ Cythareâ.

M. DCC. LXXXVI.

DE PERNIONIBUS.

OMNI ferè ſub cœli tractu vivit homo : pariter Zonæ torrentis æſtus & Poli frigora patitur : alternas etiam hyemis æſtatiſque experitur vices, ſed non ſemper abſque graviori damno : ita enim fuit à Naturâ conſtitutus, ut meliùs longiùſque in æquabili & mediâ inter utramque temperie viveret. Hinc ſeu nimio calore rareſcant liquores & diſtendantur vaſa, ſeu frigoris aſperitate concreſcentibus fluidis, iidem canales ingurgitentur, variis utique morbis patet à ſolâ aeris intemperie oriundis : licèt enim variis artibus quas aut invenit aut excoluit ſagax induſtria, tempeſtatum inclementiam lenire didicerit, non ita tamen contra vim frigoris caloriſque præmuniri poteſt, quin graviſſima indè incurrat infortunia; ex quibus unum ubique obvium, *Perniones*, tractare aggreſſi, pauca quædam de Anatomiâ breviter præmittemus.

EX ANATOMIA.

CUNCTIS animalibus veluti propriam veſtem accommoda-

vit benè provida rerum creatrix Natura, & ita amicè quibusdam consuluisse videtur, ut leviorem æstate, crassiorem hyeme amictum habeant. Cur igitur tenera illa mater nihil homini præter cutem dedit ? Brutæ pecudes vestitæ nascuntur, nudus in lucem prodit homo. Ita-ne animalium Regem, terræ Dominum neglexerit ? Non sanè : divinæ enim particulam auræ, rationem dedit, cujus face collustratus, varia contra cœli intemperiem munimenta excogitavit, ipsas etiam animalium exuvias in proprios convertit usus, & sic exquisitiorem tactum pro re natâ exercere potuit, dum curis omnis alieni obicis expers, externa meliùs corpora interrogat; quod ut clariùs constet, illius involucri textum exponemus.

Primo aspectu quadruplici partium ordine constare videtur cutis. Interior coriacea, cellulosa, fibrosa, densè stipata maximam cutis partem constituit.

Indè veluti emergunt papillæ nerveæ, certo ordine in extremis digitis dispositæ, alibi indiscriminatim disseminatæ.

Innatant earum extremitates mucilagini superimpositæ, molli, diffluenti, calore concrescenti.

Exterior demùm prodit Epidermis seu cuticula, membrana tenuis, pellucida, squammata, sulcata, innumeris perforata poris, vasorum verò & nervorum expers.

Subjacentibus partibus adhæret cutis mediante textu cellulari, modò strictiori, modò laxiori, qui cum internâ corii facie confunditur; aut potiùs, quidquid de variâ cutis structurâ dictum fuerit, nihil aliud est fortasse quàm ipsius textûs lamellæ plùs minùsve condensatæ, vasisque omnis generis irroratæ. Id probare videtur Leucophlegmatia : hoc enim in morbo ita relaxatur cutis aquâ sensim irrepente, ut in telam cellulosam tota ferè resolvatur : ut ut sit, commune corporis

involucrum, organum tactûs, & ſenſibilitatis exquiſitiſſimæ ſedes habenda eſt.

Varia eſt ejus denſitas mollitieſque pro ætate, ſexu, vivendi normâ, corporis temperie. In pueris, feminiſque nitida, tenuis, lævigata; in aliis ſcabra, durior & aſpera. Non eadem eſt in vultu & corpore, in pedibus manibuſque. Attritu aſſiduo calleſcit & obdureſcit, niteſcit molleſcitque lotione & inunctione frequenti, vitatâque corporum duriorum contrectatione.

Vaſa tùm arterioſa tùm venoſa mutuatur à partibus ſuppoſitis, exigua quidem, ſed numero propè infinita : vulnus enim vel leviſſimum infligi nequit, quin ſtatim plus minuſve ſanguinis exeat : exquiſitâ etiam ſenſibilitate pro nervorum numero gaudet, ut patet ex ejus læſionibus, accidentibuſque indè oriundis. Eximia tamen illa ſenſibilitas, undè maxima interdùm naſcuntur mala, inter pretioſſima Naturæ beneficia annumeranda eſt : corporis ſedula conſervatrix, ſi quid ei nocere minitetur, ſtatim prudenti animam conſilio monet, vigiles circa nos excubias agit, & idem ille qui corpus enecat dolor, aſſiduus corporis ſoter dici poſſit. Quantum abolito ſenſu ſingulo quoque momento periculum immineat docet peculiaris illa paralyſis, in quâ nervi tantùm moventes adhuc vigent : idem demonſtrat vis frigoris extrema adurens membra, uti in fine Programmatis exponemus.

EX CHIRURGIA.

Varia pro vario gradu mala extremis membris affert nimio plus adauctum frigus. In noſtris regionibus, & ſimili ſub cœli tractu, leves ut plurimùm inflammationes tantùm procreat,

quæ Perniones (1) dicuntur ; in frigidioribus gangrænam sphacelumque producit.

Pernio definiri solet tumor inflammatorius rubens calensque, cum prurigine seu dolore pungenti, à frigore brumali in pedibus manibusque (2) præsertim excitatus, qui sæpè in fissuras & ulcerationes abit.

Frigore lentescit, spisceffit, stagnatque lympha, tum comprimuntur venæ, hinc rubor eresipelatodes ; posteà inflammatio omnem cutis textum, cellulosam telam, adipemque occupat, & adest phlegmone ; demùm ex nimiùm ingurgitatis vasis manat serum, epidermidem decorticat, turgent vesiculæ, quibus ruptis ulcus adest.

Hinc triplex Pernionum status : vel enim sunt eresipelatodes, vel phlegmonodes, vel in rimas scissurasque dehiscunt. Differunt etiam, quòd aliæ subindè enascantur, aliæ sub hyemem quotannis recurrant ; modò pedes solùm, modò manus duntaxat, modò utrosque aggrediuntur : sunt tandem aliæ simplices, & levem tantùm partibus afferunt noxam : aliæ

---

(1) Multiplex apud Auctores occurrit Pernionum etymologia : alii nomen deducunt à pernicie quam membris hoc morbo laborantibus afferunt, secundùm hoc Macri distichon :

Esse pedum dicunt vitium, cui Pernio nomen
Est à pernicie membri patientis idipsum.

Alii per contractionem quasi pterniones à voce græcâ πτερνὴ *calx*, aut à verbo *perna*, quod aliquandò pro calcaneo sumitur. Græcis χείμεθλον dicitur à χεῖμα. Vid. Marc. Aur. Sev. Blanc., Castell. Lex. &c.

(2) In frigidissimis regionibus extremum nasum, mentum, auricularum lobos, & alias quæcumque prominent partes, ut carpum cubitumque, aggrediuntur Perniones : *nullis enim eminentibus & extremis corporis partibus parcit hoc genus ulcusculorum.* Marc. Aur. Sev. p. 486.

complicatæ, & graviſſima indè naſcuntur mala, ut altè penetrans exulceratio, oſſium caries, gangræna, ſphacelus.

Ideò autem prominentes corporis partes præcipuè infeſtant, tum quia lentior in iis fit ſanguinis circuitus, utpote longiùs à corde diſtantibus, minùſque ſanguinis impulſui obviis, tùm etiam quia magis frigore corripiuntur. Nec tamen ſufficit vis inſolens brumæ; certa etiam requiritur corporis diſpoſitio, certa humorum temperies quæ huic faveat morbo; non enim omnes promiſcuè, licèt eumdem frigoris perpetiantur gradum, Pernionibus laborant. Qui calidiori ſiccioriqne donantur temperamento, quibus fibroſa firmaque cutis natura, & uſu indurata; quibus lympha tenuior, acrior, ſalſior, maximè repellunt hoc malum; contrà, qui laxiori, molliori, debiliori gaudent partium contextu. Hinc in pueris feminiſque frequentiùs, in viris & adultis rariùs occurrunt. Sunt etiam qui pravæ corporis temperie, & naturali humorum influxu ita pateant huic noxæ, ut, licèt frigus cautè vitaverint, licèt mitior bruma contigerit, Perniones nihilominùs experiantur.

Ex dictis hactenùs obvia patèt Pernionum diagnoſis, & facilè ab omni alio morbo diſtingui poterunt, ſi ad ea attendatur quæ in definitione retulimus. Mali igitur naturam indicabit grata primùm prurigo (1), quæ frictione in quemdam moleſtiæ ſenſum vertitur. Mox naſcuntur puncturæ, dolores; tumet rubetque pars læſa; aucto calore ſeu motu corporis

---

(1) Pruritus nihil eſt aliud quàm levis nervoſarum papillarum commotio, agitatio, ſuccuſſus: primò fremitum ingratum adducit; frictione augeatur ille fremitus, creſcit titillatio, & maxima quam capere poſſint organa, voluptas percipitur. Ulteriùs progrediatur frictio, nimis agitantur, ſuccutiuntur, conteruntur nervi, & voluptas in puncturam, in dolorem abit: adeò verum eſt fugitivam eſſe voluptatem, & dolori quaſi conterminam!

pruritus crescit, frigore dolor. Si ulcerantur Perniones, non ulceris, non pustulæ formam exhibent, sed rimis fissurisque dehiscit cutis ex quibus exit humor lympham viscosam saniem vereferens. Attende tandem prominentes tantùm corporis partes, & eas duntaxat quæ gravius perpessæ fuerint frigus, hoc morbo infestari; certissimamque habebis Pernionum diagnosim.

Periculum in Pernionibus plerumque ferè nullum: non nunquam tamen, licèt rariùs, funestæ evadere possunt. Quod ut dignoscatur, sedulò videndum quænam sit natura morbi, quænam ægri temperies. Quandiù rubent tantùm & tumescunt cum levi caloris dolorisque sensu, mitius malum: gravius, si rimæ dehiscant, & altior adsit exulceratio: periculosissimum verò, si subeat livor gangrænæ prænuntius, vel carie corrodantur ossa. Recentes facilè curantur, ægrè admodum quæ cum hyeme quotannis redeunt. Pessimæ tandem judicandæ sunt, si numerosiores sint, totumque adeò infestent membrum; si asperiori aut diuturniori frigore pars læsa fuerit, si prava sit humorum dispositio, putà si scrophulis laboret æger.

Tam varia est auctorum de Pernionibus tractandis opinio, ut alia aliis omninò contraria prædicent remedia: quod quidem mirum non videbitur consideranti cuilibet: 1°. sæpè sponte suâ, nullâque adhibitâ curatione sanari Perniones, seu cessante causâ, seu mutatâ humorum *crasi*, ac proindè remediis immeritò datum fuisse quod soli Naturæ debebatur, secundum fallax hoc & vulgò tritum axioma, *post hoc, ergo propter hoc.* 2°. Pro vario statu variam tentandam esse medelam, undè topica sibimet prorsùs contraria pari successu interdùm admoveri possunt. Sedulò igitur consideranda venit Pernionum natura, ut sua cuique speciei propria curatio eligatur.

Cum femper multò fatius fit futurum antevertere morbum, quàm præfenti medelam afferre, certè fummopere ad id contendere debet Chirurgus, ut talem à pedibus manibufque avertat peftem. Quod ut obtineatur, primò vitandum fedulò frigus, ac præfertim caloris frigorifque alternæ vices fugiendæ; nempe fi cales, ne fubitò frigida adeas loca; fi frigefcis, ne propiùs ftatim ad ignem accedas. Udonibus digitalibufque utere lineis vel laneis aut etiam caftoreis, aliquot fpiritûs vini guttulis confperfis; raparum decocto manus pedefve immergendi, aut Petroleo fub hyemis adventum inungendi. Non femper autem ad arcendas Perniones hæ fufficiunt cautelæ: funt enim qui difficilè admodùm, aut potiùs nullatenùs contra hoc præmuniuntur malum, ut, verbi gratiâ, qui Pernionibus à longo laborant; & quamvis fedula prophylaxis adhibita fuerit, nihilominùs fuboriuntur. Sed etiam tùm duplici ftatu confiderandæ veniunt; vel enim educuntur tantùm, vel in rimas dehifcunt. Primo cafu admoventur refolventia, aromatica, qualia funt decocta falviæ, Roris marini, Lavandulæ, Thymi, Rutæ, &c. lotio cum fpiritu vini camphorato, aut falis ammoniaci folutione, balneum in urinâ, in aquâ fale marino confperfâ, fuffitus ex Cinnabare contrito, & in carbones ignitos conjecto, & alia.

Multùm quoque ad curationem confert, fi partes læfas ad ignem (1) propiùs admoveris. Quantùm valeat vulgaris hæc medicina quotidiano comprobatur ufu: calidis cineribus Perniones identidem imponuntur; paulò poft decrefcit tumor,

---

(1) *Perniones pertundere oportet, & calefacere ita ut quàm maximè excalefacias igni & aquâ,* ait Hipp.

Pernionibus non adapertis æs quàm maximè calidum quis pati poteft admovendum præcepit. Corn. Cels.

flaccessit cutis, malumque prorsùs evanescit; nec tamen inexperto cuilibet hæc permittenda tractatio, & hîc, ut in omni alio casu dicemus, *abstine, si methodum nescis*: nam si gravior adsit inflammatio, ita ut gangrænæ periculum immineat; si tanta fuerit vis frigoris, ut omninò sistatur sanguinis circuitus, tunc longè alia curandi methodus admovenda, calidaque prorsùs ableganda remedia.

Ubi diutiùs vel asperiùs sævit hyems, si ii qui Pernionibus assiduè laborant acre frigus perpessi fuerint, si manus pedesve in frigidam frequenter immerserint, sæpè fit ut nimio sanguinis spissioris influxu ingurgitata rumpantur vasa, ulteriorisque distensionis impatiens cutis solvatur, ac rimæ dehiscant. Tunc plurimùm valent fomenta ex naporum, cyclaminis, raparum decocto, sive ipsa potiùs raparum pulpa, ceratum simplex, album Rhasis, emplastrum cerussæ: & si altiùs extendatur ulceratio, ut alia quævis ulcera tractabuntur, vitatis cautè remediis emollientibus; corroboranda enim in hoc morbo, non laxanda cutis; quod constat temperie eorum qui huic morbo patent obnoxii.

Primaria autem per tractationem cura erit, ne frigus de novo perpetiantur ægri: frigus enim invitâ omni medelâ Perniones exasperat; nec ulla, quandiù frigori patet æger, speranda curatio; uti videre est in mercenariis mulieribus quæ lintea ad fluvium purgant, & aliis qui pariter frigore tentantur.

Est & aliud infortunii genus Pernionibus quasi propinquum, rarius apud nos, in Borealibus plagis frequentius, extremorum nempe membrorum congelatio; cujus hæc est Diagnosis: *A frigore pallor oritur, sequitur deindè rubedo, quam comitatur dolor punctorius molestissimus, vel pruritus magnus: rubedo dein augetur, in purpureum ferè colorem vergens; dein nigrescit*

pars sic affecta, & ad ossa usque vero sphacelo corrupta cadit, (1) si perduret frigoris asperitas, aut ad ignem accedat æger inscius heu! quantùm ex subitâ & imprudenti *calefactione* sibi immineat mali. A diuturno enim frigore quasi rigescens viator, ubi diversorium attigit, ad focum advolare properat, sensu jam carentia membra, ut putat, refocillaturus; sed liquores frigore concreti & in rigida spicula conversi, ubi subito calore admoto moventur, in parietes vasorum impinguntur, ea spiculis hinc indè propulsis lædunt, meram ciunt gangrænam, & pars cadit emortua. Quod ut vitetur, imminentis damni memores illarum regionum incolæ, viatores à caminis prudenter arcent, frigore correpta membra aut frigidâ conspergunt, aut nive diù perfricant, usque dùm paulatim illa solvantur spicula, suusque sanguini circuitus sensim ac sensim restituatur.

---

(1) Vanswiet. Comment. in Aphor. Boerh.

